

CZEGO I JAK
BĘDZIEMY SIĘ UCZYĆ?

BLANDYNA
ZAJDLER

SCENARIUSZE LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł zajęć w terenie

Relacje między elementami środowiska przyrodniczego a działalnością człowieka w moim regionie – zajęcia/badania terenowe.

Klasa III, Blok V, R Dział XVI (1–4) minimum 4 godziny

Cel: Zebranie danych o regionie (dotyczących gospodarki, jakości życia mieszkańców, stanu środowiska przyrodniczego oraz perspektyw rozwojowych). Uczeń:

- samodzielnie przeprowadza badania ankietowe, wywiady (także poprzez nagrywanie wypowiedzi respondentów),
- samodzielnie pozyskuje dane o miejscowości/dzielnicy/regionie, analizuje je i wnioskuje na ich podstawie,
- wykorzystując dane pozyskane w trakcie badań terenowych, analizuje wpływ przedsiębiorstwa przemysłowego lub usługowego na środowisko przyrodnicze, rynek pracy, jakość życia ludności i rozwój gospodarczy najbliższego otoczenia oraz przedstawia wyniki tych analiz w postaci prezentacji lub posteru,
- analizuje dostępność i ocenia jakość wybranych usług (np. edukacyjnych, zdrowotnych, rekreacyjnych, handlowych) w najbliższej okolicy (ulicy, dzielnicy miasta, wsi) na podstawie badań terenowych z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety.

Metody/Techniki/Formy pracy: zajęcia w terenie z wykorzystaniem metody projektu: prowadzenie wywiadów, ankietowanie, nagrywanie wypowiedzi, fotografowanie różnorodnych obiektów terenowych, gromadzenie i analiza danych indywidualnie i w grupach.

Środki dydaktyczne: plany miasta (lub mapa topograficzna, turystyczna), notatniki, długopisy, ankiety, kwestionariusze wywiadu; smartfony lub tablety z dyktafonem i opcją do filmowania, fotografowania etc.

Opis przebiegu zajęć/lekcji

Faza wstępna: Nauczyciel spotyka się przed szkołą z uczniami, sprawdza, czy mają identyfikatory oraz instrukcje, ankiety, karty pracy i inne narzędzia do prowadzenia badań; przypomina o obowiązku przestrzegania zasad bezpieczeństwa (Regulamin zajęć terenowych) i ustaleń zawartych w instrukcji.

Faza realizacji:

- Uczniowie: praca w terenie odbywa się wg instrukcji i zasad wspólnie opracowanego regulaminu.

- Nauczyciel, w miarę możliwości, kontroluje prawidłowość realizacji wspólnych ustaleń; w razie potrzeby wspiera uczniów osobiście bądź telefonicznie.
Uczniowie: praca w terenie odbywa się w parach i indywidualnie, zgodnie z instrukcją.
- Przykładowa Instrukcja do zajęć terenowych:
 1. Otrzymujecie zadania do samodzielnego wykonania w terenie jako grupa.
 2. Musicie być ostrożni, przestrzegać wszystkich przepisów ruchu drogowego, zasad bezpieczeństwa i kultury osobistej.
 3. Pytania ankietowe zadawajcie z taktem, podkreślając szacunek dla swojego respondenta. Szanujcie prawo do odmowy na zadawane pytanie.
 4. Zebrane materiały należy opracować w czasie dwóch tygodni, aby je zaprezentować na forum klasy i otrzymać wysoką ocenę z geografii.
 5. Pracą waszej grupy kieruje lider i z nim prowadzicie wewnętrzne ustalenia dotyczące szczegółowego podziału zadań związanych z zebraniem i opracowaniem danych.

Faza końcowa – podsumowująca: Zajęcia w terenie, jeśli to możliwe, powinny być ewaluowane – najlepiej przygotowaną wcześniej ankietą ewaluacyjną. Wracających do szkoły uczniów prosimy o wypowiedzi na temat pracy w terenie: czy wszystkie zadania wykonali, na jakie trudności napotykali, jak sobie z nimi poradzili, z czego są najbardziej zadowoleni, jakie kompetencje rozwinęli etc.

Komentarz metodyczny

Przy realizacji zajęć terenowych ważna jest czytelna **Instrukcja dla ucznia**, uwzględniająca zasady zachowania bezpieczeństwa podczas zajęć w terenie. Uczniowie, którzy będą przeprowadzać wywiady z kadrą kierowniczą i pracownikami zakładów przemysłowych, usługowych i innych instytucji, powinni być wcześniej umówieni, co jest rolą lidera (wsparcie nauczyciela). Wywiady z mieszkańcami będą przeprowadzane spontanicznie, bez wcześniejszych ustaleń. Filmowanie i fotografowanie wybranych obiektów można powierzyć uczniom z trudnościami komunikacyjnymi; nauczyciel może tym uczniom towarzyszyć podczas zajęć, aby ich wspierać. Należy pamiętać o przeprowadzeniu ankiety ewaluacyjnej wśród osób wspierających realizację zajęć w terenie; można to zadanie powierzyć uczniom, może to także zrobić nauczyciel.

Kompetencje kluczowe kształtowane podczas zajęć to głównie: w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności (słownictwo angielskie: ekspert, badanie, odpowiedzialność, projekt, gospodarka człowieka, poziom

życia mieszkańców, usługi itp.), matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, cyfrowe, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,

Załącznik 1. Przykładowa Instrukcja do zajęć terenowych:

1. Otrzymujecie zadania do samodzielnego wykonania w terenie jako grupa.
2. Musicie być ostrożni, przestrzegać wszystkich przepisów ruchu drogowego, zasad bezpieczeństwa i kultury osobistej.
3. Pytania ankietowe zadawajcie z taktem, podkreślając szacunek dla swojego respondenta. Szanujcie prawo do odmowy na zadawane pytanie.
4. Zebrane materiały należy opracować w czasie dwóch tygodni, aby je zaprezentować na forum klasy i otrzymać dobrą ocenę z geografii.
5. Pracą waszej grupy kieruje lider i z nim prowadzicie wewnętrzne ustalenia dotyczące szczegółowego podziału zadań związanych z zebraniem i opracowaniem danych.

Czytelne podpisy (imiona i nazwiska)

uczniów

lidera grupy

nauczyciela

.....

Załącznik 2. Karta ewaluacji projektu (Przykładowy wzór dla grupy)

Temat projektu

Tytuł zadania – EWALUACJA

1. Czy praca metodą projektu sprzyja rozwijaniu umiejętności kompetencji przydatnych
2. w życiu codziennym? TAK/NIE
3. Jeśli tak – podaj przykłady umiejętności, które ty rozwinąłeś podczas pracy metodą projektu:
.....
4. Jeśli nie – podaj przyczyny:
.....
5. Aby praca tą metodą była jeszcze bardziej satysfakcjonująca wskaż elementy, które wg Ciebie należałyby:
a) zmienić, poprawić?
- b) z czego zrezygnować?
- c) co nowego dodać?

Karta pracy dla ekspertów ds. użytkowania ziemi/ infrastruktury:

1. Na podstawie mapy użytkowania ziemi miasta/gminy/powiatu przedstaw:
 - a) główne kierunki użytków rolnych
 - b) dominujące użytki rolne.....
 - c) wielkość powierzchni użytków rolnych.....
2. W oparciu o materiały i informacje pozyskane w referacie rolnym UM/UG/..... podaj:
 - a) procent powierzchni zajętej przez użytki rolne.....
 - b) procent powierzchni zajętej przez zabudowę i infrastrukturę pozarolniczą
 - c) wielkość dochodów pozyskiwanych z rolnictwa.....
3. Jakie są plany zagospodarowania terenu miasta/gminy/dzielnicy w najbliższych latach?

Przykładowa karta pracy dla grupy V – Ekspertów ds. środowiska:

1. Czy na badanym terenie są obszary/obiekty chronione?
2. Jaki procent terenu obejmują?
3. Rodzaj obszarów chronionych – nazwy:
4. Zagrożenia dla środowiska – czy występują, jakie, profilaktyka.
5. Plany rozwojowe miasta / gminy / dzielnicy / regionu na najbliższe lata.